

Фурланије а помоћни из Боке. Сировина, тј. чауре свилене бубе, доношена је на Прчањ не само из Боке већ и из Црне Горе и то из Бјелопавлића, Пјешиваца и Зете. Да би се повећао извор сировина, 1875 године је у самом Прчању било усађено преко 1000 младих дудова. На Прчању је успијевала једна нарочита врста свилене бубе, која је давала одличну свилу јаке жуте боје. Када је у сјеверној Италији била куга захватила свилену бубу, Италијани су са Прчања набављали ново сјеме. Клупка свиленог конца из ове предioniце највише су се извозила у Милано и Лион. Чиста добит од ове предioniце износила је од седам до осам хиљада златних франака годишње. Негдје истовремено кад и браћа Сбутега, основали су своју предioniцу свиле и Иван и браћа Милин, такође у Прчању. Предioniца браће Сбутега престала је да ради почетком овог вијека, а она браће Милин нешто раније. Главни узрок престанка ове свилене индустрије на Прчању, а тиме и у Боки, била је конкуренција свјетске производње свиле, нарочито Кине и Јапана.³⁾

Велики број ткаоница платна и сукна био је условљен лаким и јевтиним набављањем потребних сировина и добром прођом за потребе становништва Боке и Црне Горе. У немогућности да дуго издржи конкуренцију са фабричним производима, и ова манифактура потпуно изумири у Боки крајем прошлог вијека.

У вези са манифактуром платнених и сукнених тканина, како се види из поменутог списка, на читавој територији Боке 1834 године била је само једна мастионица; она је морала бити јачег капацитета да би могла удовољити потребама.

У дванаест радионица за прераду коже припремао се материјал за обућу. Кожа се по повољним условима набављала највише из Црне Горе. Који је капацитет био ових радионица не може се утврдити, али се може претпоставити да је прерађена кожа не само задовољавала домаће потребе већ да је коришћена и као извозни артикал.

Иако је у списку из 1834 године наглашено да је то попис свих врста постојећих манифактура у Боки Которској, тешко нам је повјеровати да су у њему заступљене све тада заиста постојеће манифактуре у Боки.

Сл. Мијушковић

ИЗУМИРАЊЕ КОТОРСКЕ ВЛАСТЕЛЕ

Нотар Которске општине, Антонио Фруска, пописао је 8 марта 1782 которске властееске породице настањене у градовима Которског Залива и исељене; односно, пописао је све пунољетне

³⁾ Нико Луковић, Прчањ, Котор 1987, стр. 129.

мушке чланове тих породица, који су сачињавали Велико вијеће града Котора. Овај списак (*Catalogo della famiglie e individui che al presente compogono il nobile Magior consiglio della fedelissima città di Cattaro*) приложен је записницима Вијећа (С. Н, књ. CLXXI, 521). Из овога списка види се колико је которско племство опало изумирањем.

Године 1782 било је которских властеоских породица свега 15, односно са огранцима 21 — у Котору 9, у Перасту, Тивту и Херцегновом 7, исељених 5. Пунољетних мушких чланова било је 51 — у Котору 13, у басену Залива изван Котора 17, исељених 21. Кад се овај број упореди са бројем чланова Великог вијећа у XVI вијеку, ова статистика је поразна за которску властелу. Док је средином XVI вијека Велико вијеће засједало понекад са 140 чланова, средином XVIII вијека присуствовало је сједницама по 8—14 чланова, а могло се окупити, судећи по овом списку, највише њих двадесетак.

Од старих, средњовјековних породица помиње се само десет, са малим бројем чланова за Вијеће. Раније, оне су биле врло разгранате, нарочито Болице, Драго, Пасквали, Бизанти и Буће, које су по угледу и утицају стајале на челу града кроз неколико вијекова (XIV—XVI). Од старих познатих породица неке се више и не помињу, као: Бисте, Главати, Гиманои, Грубоња, Катена, Мекса и Пелегрена.

Од Болица био је (1782) само један пунољетни члан за Вијеће, Марко, заставник млетачке морнарице на Леванту. Буће су имали само три члана, Марина, Петра и Фрања; становнике Тивта, „12 миља далеко од града“ Котора; а Драго-Буће свега два члана, Серафина и Фрања, становнике Котора. Пасквали Јаков и Трифун живјели су у Котору, Иван у Тивту, а Јероним, капетан млетачке морнарице, на Леванту. Друга грана ове породице, Пасквали-Пима, имала је 3 члана, Јероним је живио у Тивту, Никола и Трифун у Задру, „300 миља далеко“ од Котора, а Бенедикт на Леванту, у млетачкој војној служби. Бизанти су били конти (*Co. Co. Bisanti*); имали су три пунољетна мушка члана; Никола и Никола Трифунов живјели су у Котору, а Никола Јеронимов у Венецији. И Јакоње су били конти; Трифун Иванов становао је у Котору, Антоније Иванов у Тивту, а други Антон и Трифун у Венецији. Породица Загури имала је само Петра; био је млетачки племић, и живио је у Венецији. Породица Вракјен (*Vrachien*) бројала је шест пунољетних мушких чланова — у Котору је становао Стефан, у Венецији: Трифун, адвокат Марин, Пасквал и Трифун Алојзијев; Фрањо је био такође исељен из Боке. Конти Смерикја (*Smecia* — нар. Смећа) живјели су двојица у Перасту, Фрањо Петров и Вицко Симонов „Мансвето“, „6 миља од Котора“, а двојица у Венецији, Трифун и Вицко Вјенцеслав.

Од млађих породица најбројнији су били конти Буровић и. Иван, Хектор, Андрија, Трифун (Станислављевићи), Иноћентије и Лујо живјели су у Херцеговном, „18 миља од Котора“, а Ханибал је тих година био на студијама у Падови. Грегори не су били конти; старином из Истре. Александар, Јосип и Трифун живјели су у Котору, Вицко у Будви, а Трифун, мајор коњице, у Далмацији. Конте Вицко Змајевић, поријеклом са Његуша, живио је у Котору; Антун и Марко Радали у Тивту, Трифун у Задру, а Јаков Исмаели на Корчули, „100 миља далеко од Котора“.

Р. Ковијанић

ПОМЕНИ О ЗЕТСКОМ ЕПИСКОПУ СА ПРЕВЛАКЕ (1334—5)

У другој свесци најстарије сачуване судско-нотарске књиге которске има неколико помена о зетском епископу са Превлаке (de Tombe), односно о меропсима који су били настањени на метоху манастира св. Михаила Превлачког. Нигдје се не помиње име епископа.

Павле Батуловић и Алексије Клинац, „људи“ епископа Светог Михаила, са Луштице (homines episcopi sancti Michaelis de Lustica), изјавили су пред которским судом, 4 децембра 1334, да су дужни Матији Трифуну Јаковова 27 перпера и 4 гроша, с обавезом да га подмире о Илину дне (I—2, 146). Михаило Пелегрин био је подмирен 8 маја 1335 од Тврдоја, сина Бјеље, „човјека“ епископа Св. Михаила, у свему што му је био дужан по признаницама или без њих (I—2, 184). Сјутрадан, Тврдоје је изјавио да је од Михаила Пелегрин примео на пашу за годину и по дана два крупна товарна грла и једно ждријебе. Изјаву је дао пред судијом, аудитором (Трифуну Бућом) и свједоком Братишеном Ивановићем (Ivanovich), „човјеком поменутог епископа“ (I—2, 185).*) Истога дана, Братишна и Мишко, синови пок. Ивана са Превлаке (Nos Brattichena et Misco fratres, filii quondam Johannis de Tombe), „људи“ епископа Св. Михаила, zaloжили су Трифуну Бући (познатом дипломати краља Милутина и Дечанског) своје тршће у Бјелилима (calametum in Belille) за четири и по перпера, за шест година (I—2, 185). Истога дана, Милослав Макојев са Поди, „човјек“ епископа Св. Михаила, zaloжио је Трифуну Бући за седам перпера земљу испод Поди, на којој се може

*) Један податак о Тврдоју, сину Бјеље са Луштице, и податак о Првену, „човјеку епископа Св. Михаила“, из прве свеске најстарије судско-нотарске књиге (СН, I) објавио је И. Стјепчевић у својој *Превлаци* (стр. 10); први је узео неке краве на приплод, а други zaloжио своју земљу у Мрчевцу за 50 перпера.